

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/180/2022
Identifikačné číslo spisu:	1218203181
Dátum vydania rozhodnutia:	28.03.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:1218203181.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Svetlovskej a sudcov JUDr. Ing. Maria Dubaňa a JUDr. Nory Halmovej v spore žalobcov 1/ V. P., F., nar. XX. T. XXXX, bývajúceho v F., K. E. XXX, 2/ V. P., Q., nar. X. T. XXXX, bývajúceho v F., K. E. XXX, obaja zastúpení JUDr. Františkom Komkom, advokátom v Prešove, Hlavná 27, proti žalovanej FPD Media, a.s., so sídlom v Bratislave, Palisády 29/A, IČO: 47 237 601, zastúpenému JUDr. Jánom Havlátom, advokátom v Bratislave, Rudnayovo nám. 1, o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 8C/19/2018, o dovolaní žalobcov 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 15. februára 2022 sp. zn. 8Co/3/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie zamietá.

Žalovanému priznáva proti žalobcom 1/ a 2/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 26. augusta 2021, č. k. 8C/19/2018 - 206 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca 1/ domáhal zaplattenia sumy 26.500,- eur a žalobca 2/ zaplattenia sumy 10.000,- eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy za zásah do osobnostných práv uverejnením článku v denníku NOVÝ ČAS, vydaného 8. júla 2017 s titulkom: "Krutá matka D. (42), Svedok na polícii: Deti mlátila reťazami!, Obvinenie z brutálneho týrania (str. 10-11), Malí anjelikovia drelí ako otroci, Často hladovali a strašne trpeli" s uverejnením fotografie žalobcu 1/ s nápisom "X. (17), ktorý mal svojho súrodenca napadnúť nožom a vyhrážať sa mu zabitím!". Výkonaným dokazovaním zistil, že v článku s názvom: "Matka (42) podľa polície ubližovala vlastným deťom" z 8. júla 2017 bola v denníku NOVÝ ČAS uverejnená fotografia mladíka s popisom "X. (17), ktorý mal svojho súrodenca napadnúť nožom a vyhrážať sa zabitím", pričom na fotografii sa nenachádzal X. (17) ale žalobca 1/. V denníku NOVÝ ČAS bolo 27. júla 2017 uverejnené ospravedlnenie v súvislosti s uverejnenou fotografiou žalobcu 1/ v článku z 8. júla 2017. Po právnej stránke posúdil vec podľa čl. 26 ods. 1 a 2, čl. 19 Ústavy Slovenskej republiky, článku 8 ods. 1 a 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 17 ods. 1, 2 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, § 11, § 12, § 13 Občianskeho zákonníka, § 2 ods. 3, § 5 ods. 1, § 4 ods. 1, 3 zákona č.

167/2008 Z. z. o periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlačový zákon). Konštatoval, že v prípade žalobcu 1/ bolo nesporné, že napadnutý článok v rámci ilustračných fotografií nesprávne obsahoval jeho podobizeň a článok spravodajsky pokrýval týranie v rodine z V., pričom samotný popis k fotografii žalobcu 1/ a v tomto kontexte aj obsah napadnutých článkov je vo vzťahu k nemu difamačný, keď tvár žalobcu 1/ bola takto spojená s podozrením zo spáchania trestného činu týrania blízkej maloletej osoby, čo je zásah do práva na súkromie, spôsobilý privodiť ujmu na osobnosti žalobcu 1/ z hľadiska jeho postavenia v spoločnosti. Uviedol, že omyl v zaradení fotografie žalobcu 1/ ako údajného člena opisovanej rodiny spôsobil, že zverejnenie podobizne nespadá pod zákonnú licenciu podľa § 12 ods. 3 Občianskeho zákonníka a zásah je tak nutné vyhodnotiť ako neoprávnený. Bol názoru, že uverejnenie nepravdivého údaju, dotýkajúceho sa fyzickej osoby, je spôsobilé ohroziť práva chránené § 11 Občianskeho zákonníka. Mal za preukázané, že k uverejneniu fotografie žalobcu 1/ v predmetnom článku došlo na základe omylu, kedy sa editorka obrazovej časti, vyberajúc zo skupinovej fotografie osôb, dopustila omylu výberom nesprávnej osoby. Dospel k záveru, že toto síce nezbavuje žalovaného zodpovednosti, avšak do istej miery znižuje zodpovednosť za zásah do ochrany osobnosti, nakoľko žalovaný podnikol kroky smerujúce k tomu, aby zmenšil rozsah zásahu do osobnostných práv žalobcu 1/ a k ukončeniu trvania tohto zásahu, keď 27. júla 2017 v denníku NOVÝ ČAS uverejnil ospravedlnenie. Ospravedlnenie bolo uverejnené v hornej časti na str. 14, teda na rovnocennom mieste, pričom ospravedlnenie bolo zverejnené rovnakým typom a veľkosťou písma ako samotný namietaný článok. Z obsahu ospravedlnenia mal za to, že žalovaný dostatočným spôsobom poskytol žalobcovi 1/ primerané zadostučinenie. Bol názoru, že dôkazné bremeno vzniku ujmy v príčinnej súvislosti s neoprávneným zásahom žalobcovia neunesli, keď náhrada nemajetkovej ujmy prichádza do úvahy iba v prípade, ak by sa vzhľadom na vznik ujmy v dôsledku v značnej miere zníženej dôstojnosti fyzickej osoby alebo jej vážnosti v spoločnosti nezdalo zadostučinenie vo forme morálnej, t. j. ospravedlnenie postačujúce. Žalobca 1/ nepreukázal, že by došlo k zníženiu jeho dôstojnosti a vážnosti v značnej miere, resp. k vzniku ujmy. Stotožnil sa s obranou žalovaného, že publicita článku je voči žalobcovi 1/ obmedzená, keďže jeho meno a priezvisko v článku nikde uvedené nebolo, pričom osobám, ktoré ho poznajú, bolo naopak zrejmé, že išlo o omyl, keď z priloženej komunikácie zo sociálnej siete vyplýva, že žiadny z pisateľov neuveril, že článok sa týka žalobcu 1/ a z kontextu je zrejmé, že došlo k omylu. Zo správy o povesti Mesta F. z 26. júla 2017 vyplynulo, že žalobcovia sa v mieste bydliska tešia dobrej povesti a uvedené vyvracia domnienku o tom, že u žalobcov došlo k zníženiu a vážnosti v značnej miere. Taktiež uviedol, že žalobcovi 1/ sa nepodarilo preukázať príčinnú súvislosť medzi konaním žalovaného a ujmou v podobe zhoršenia zdravotného stavu, nakoľko z priložených lekárskeho správ nijakým spôsobom nevyplyvalo, že príčinou zdravotných problémov žalobcu 1/ by mali byť namietané články. O nároku na náhradu trov konania rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) na odvolanie žalobcov 1/ a 2/ rozsudkom z 15. februára 2022 sp. zn. 8Co/3/2022 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Odvolací súd sa stotožnil s právnym záverom súdu prvej inštancie, že žalobcovia nepreukázali príčinnú súvislosť medzi vznikom tvrdenej ujmy a neoprávneným zásahom a to aj s právnymi dôsledkami, ktoré z neho vyvodil. Uviedol, že súd prvej inštancie dôkazy náležite vyhodnotil, keď dospel k záveru, že články na sociálnej sieti a správa o povesti nepreukazujú vznik ujmy a že z lekárskeho správ nevyplyva, že príčinou zdravotných problémov žalobcu 1/ mali byť namietané články. Existencia príčinnej súvislosti nebola spoľahlivo preukázaná ani medzi konaním žalovaného a ujmou spočívajúcou v nútenom prestupe žalobcu 1/ na inú školu. Zdôraznil, že pokiaľ ide o žalobcu 2/, tento neuviedol v prvoinštančnom konaní žiadne relevantné skutočnosti, z ktorých vyvodzoval vznik ujmy a preto neunesol ani len bremeno tvrdenia. Konštatoval, že súd prvej inštancie správne zameral svoje dokazovanie na zisťovanie všetkých podstatných skutočností, ktoré boli významné z hľadiska hmotnoprávneho posúdenia veci, logicky vysvetlil postup, na základe ktorého dospel z vykonaných dôkazov k svojim skutkovým záverom a odvolací súd nezistil, že by považoval za zistené niečo, čo sa v spise nenachádzalo, resp. že by opomenul niečo podstatné čo z obsahu spisu vyplývalo, alebo že by v jeho úvahách existovali logické rozpory. Súd prvej inštancie v danej veci správne posúdil a uplatnil zodpovednosť sporových strán za splnenie si procesnej povinnosti preukázať svoje tvrdenia a za stavu, keď žalobcovia neunesli dôkazné bremeno ohľadne svojich tvrdení

týkajúcich sa zníženia ich dôstojnosti a vážnosti v spoločnosti v značnej miere, je právny záver prvoinštančného súdu o tom, že žalobcom nevznikol voči žalovanému nárok na zaplatenie peňažnej satisfakcie, správny. Uviedol, že nie je zrejmé, ktoré konkrétne nepravdivé údaje mali byť o žalobcovi 1/ uverejnené, keď článok sa nemal týkať osoby žalobcu, ale X. (17) a táto skutočnosť bola aj okoliu žalobcov zrejmá a z odvolania nevyplýva, prečo žalobca 1/ nepovažuje ospravedlnenie žalovaného za dostatočné. Bol názoru, že k uverejneniu fotografie žalobcu 1/ v predmetnom článku došlo na základe omylu a to výberom nesprávnej osoby a len skutočnosť, že zo strany žalovaného išlo o hrubú nedbalosť, nemá sama osebe za následok vznik nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia 1/ a 2/ (ďalej aj „dovolatelia“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovali z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (odvolací súd sa pri rozhodovaní odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu). Uviedli, že je potrebné za formalistický považovať právny názor súdov nižších inštancií, že pri vyberaní podobizne žalobcu 1/ zo skupinovej fotografie osôb došlo k omylu výberom nesprávnej osoby, čo síce nezbavuje žalovaného zodpovednosti, avšak do istej miery znižuje jeho zodpovednosť za zásah do ochrany osobnosti. Mali za nepochybné, že uverejnením dvoch článkov napriek tomu, že zo strany žalobcov bola u žalovaného uplatňovaná oprava článku a napádaná jeho nepravdivosť, závažným spôsobom spôsobili kriminalizáciu žalobcu 1/vo veku mladistvom, ako aj kriminalizáciu jeho rodičov. Bolí názoru, že oba články zasiahli závažným spôsobom do osobnostných práv oboch žalobcov. Poukázali na skutočnosť, že u žalobcu 1/ vyvolali psychické problémy, v dôsledku ktorých sa od uverejnenia článkov a aj v súčasnej dobe podrobuje pravidelným psychiatrickým vyšetreniam a dokonca bol v dôsledku vyvolaných depresii hospitalizovaný a ústavne liečený. Mali za to, že predpokladom správneho rozhodnutia súdu je test proporcionality. Poukázali na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/42/2009, 4Cdo/232/2010 a rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II.ÚS 224/2016. Navrhli, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil vec na ďalšie konanie.

4. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že súdy pri rozhodovaní posudzovali nárok žalobcov aj v tom kontexte, že žalovaný dobrovoľne uverejnil v prospech žalobcu 1/ opravu a ospravedlnenie v krátkom časovom odstupe od zverejnenia namietaného článku a zohľadnili aj tú skutočnosť, že žalovaný nekonal úmyselne, ale išlo zjavne o omyl. Bol názoru, že žalobcovia neprodukovali žiadne dôkazy preukazujúce ujmu v takom rozsahu a intenzite, ktorá by odôvodňovala priznanie náhrady nemajetkovej ujmy. Navrhoval, aby dovolací súd podané dovolanie odmietol.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie žalobcov 1/ a 2/ je síce procesne prípustné, ale nie je dôvodné a preto ho zamietol (§ 448 CSP).

6. V zmysle § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

7. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolaateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

8. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

9. Súčasťou argumentácie žalobcov je, že dovolanie je nielen prípustné [vzhľadom na nimi tvrdený odklon právnych záverov odvolacieho súdu (§ 421 písm. a/ CSP)], ale tiež dôvodné [lebo spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP)].

10. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

11. Žalobcovia namietajú nesprávne právne posúdenie sporu odvodzujúc prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a na preukázanie svojho tvrdenia, že odvolací súd pri riešení rozhodujúcej právnej otázky (priznanie nemajetkovej ujmy) sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, uviedli rozhodnutia odvolacieho súdu sp. zn. 5Cdo/42/2009 a sp. zn. 4Cdo/232/2010.

12. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (viď rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/6/2017, 3Cdo/67/2017, 4Cdo/95/2017, 7Cdo/140/2017).

13. Podľa názoru odvolacieho súdu žalobcovia v danom prípade zákonu zodpovedajúcim spôsobom vymedzili právnu otázku, riešením ktorej sa odvolací súd - podľa názoru žalobcov - odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, za ktorú považovali rozhodnutie odvolacieho súdu sp. zn. 5Cdo/42/2009 a sp. zn. 4Cdo/232/2010.

14. Dovolací súd akcentuje, že za ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu treba považovať predovšetkým rozhodnutia alebo stanoviská najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, ale tiež opakované vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu nespochybňujú názory obsiahnuté v rozhodnutí dosiaľ nepublikovanom (porovnaj napr. sp. zn. 3Cdo/158/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017, 6Cdo/129/2017, 8Cdo/33/2017). Na uvedené nadviazal aj judikát prijatý na poslednom zasadnutí občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu dňa 9. októbra 2018, ktorého právna veta znie: „do ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986“ (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/29/2017 z 24. januára 2018).

15. V danom prípade pre posúdenie veci je zásadnou otázkou, za akých podmienok má fyzická osoba právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktorou sa už iné senáty najvyššieho súdu v rozhodovacej praxi zaoberali.

16. Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. 5Cdo/52/2009 z 1. apríla 2009 vyslovil právny názor, že „ustanovenie § 11 Občianskeho zákonníka priznáva každej fyzickej osobe právo na ochranu osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy. Zákon nepodáva výpočet konkrétnych foriem relevantných zásahov, stanovuje ale znaky správania zasahujúceho do osobnosti (objektívna spôsobilosť zásahu negatívne dopadnúť na osobnosť fyzickej osoby, neoprávnenosť zásahu a príčinná súvislosť medzi určitým správaním a porušením alebo ohrozením osobnostných práv). Ak sú v konkrétnom prípade tieto znaky dané, má fyzická osoba právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadost'učinenie (viď § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadost'učinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch (§ 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Výšku tejto náhrady určuje súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo (viď § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka). Priznanie zadost'učinenia v peniazoch predpokladá splnenie zákonom kvalifikovaných podmienok - aby sa morálne zadost'učinenie javilo ako nepostačujúce a neoprávneným zásahom došlo k zníženiu dôstojnosti fyzickej osoby alebo jej vážnosti v spoločnosti značnej miere“.

17. V rozhodnutí sp. zn. 4Cdo/232/2010 najvyšší súd vyslovil právny názor, podľa ktorého „náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch môže súd podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka priznať vtedy, ak by sa morálna satisfakcia nezdala postačujúca, najmä ak bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti. Dôvody priznania náhrady sú v tomto ustanovení uvedené len demonštratívne. Zákon tu ustanovuje jedinú podmienku priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorá je splnená vtedy, keď sa nemateriálne zadost'učinenie nezdá postačujúce. Podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch (t. j. materiálnej satisfakcie) je - vždy - v závislosti na individuálnych okolnostiach daného prípadu - existencia závažnej ujmy. Za závažnú ujmu treba podľa právneho názoru dovolacieho súdu považovať ujmu, ktorú fyzická osoba vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, jeho trvanie alebo dopad a dôsledky považuje za ujmu značnú. Pritom však nie sú rozhodujúce jej subjektívne pocity, ale objektívne hľadisko, teda to, či by predmetnú ujmu takto v danom mieste a čase (v tej istej situácii, prípadne spoločenskom postavení a pod.) vnímala aj každá iná fyzická osoba“.

18. Z ustanovenia čl. 26 ods. 4 ústavy vyplýva, že slobodu prejavu a právo vyhľadávať a šíriť informácie možno obmedziť zákonom, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti.

19. Podľa čl. 10 Dohovoru každý má právo na slobodu prejavu. Toto právo zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie alebo myšlienky bez zasahovania štátnych orgánov a bez ohľadu na hranice. Tento článok nebráni štátom, aby vyžadovali udeľovanie povolení rozhlasovým, televíznym alebo filmovým spoločnostiam. Výkon týchto slobôd, pretože zahŕňa aj povinnosti aj zodpovednosť, môže podliehať takým formalitám, podmienkam, obmedzeniam alebo sankciám, ktoré stanovuje zákon a ktoré sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, územnej celistvosti alebo verejnej bezpečnosti, predchádzania nepokojom a zločinom, ochrany zdravia alebo morálky, ochrany povesti alebo práv iných osôb, zabráneniu úniku dôverných informácií alebo zachovania autority a nestrannosti súdnej moci.

20. Z ustanovenia § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka vyplýva, že fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadost'učinenie.

21. Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadost'učinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo

na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch (§ 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Priznanie zadosťučinenia v peniazoch súdom teda predpokladá splnenie určitých zákonom kvalifikovaných podmienok. Týmto kumulatívne stanovenými podmienkami sú, že a) morálne zadosťučinenie sa javí v konkrétnom prípade nepostačujúce (musí byť splnená v každom prípade), b) neoprávneným zásahom došlo k zníženiu dôstojnosti fyzickej osoby či jej vážnosti v spoločnosti v značnej miere (pravidelná podmienka). Zo znenia § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka („najmä preto“) treba ale vyvodiť, že súdu nebráni nič v tom, aby (in concreto) prihliadol pri svojej úvahe o priznaní zadosťučinenia v peniazoch prípadne i k iným aspektom konkrétného prípadu. To platí, ale len za predpokladu, že tieto aspekty budú svojím významom a váhou zrovnateľné s uvedenými podmienkami zákonom výslovne stanovenými.

22. Z obsahu uvedených zákonných podmienok stanovených v § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka vyplýva, že zadosťučinenie v peniazoch plní len podpornú (subsidiárnu) funkciu, t. j. nastupuje vždy až potom, keď sa morálne zadosťučinenie ukázalo (úplne alebo sčasti) nepostačujúce. Zadosťučinenie v peniazoch možno považovať za občianskoprávny prostriedok výnimočného charakteru v tom zmysle, že jeho použitie prichádza do úvahy len v tých kvalifikovaných prípadoch, keď - objektívne posudzované - došlo k zníženiu dôstojnosti fyzickej osoby alebo jej vážnosti v spoločnosti v značnej miere. Občiansky zákonník nestanovuje pre vznik občianskoprávnej sankcie vo forme zadosťučinenia v peniazoch vedľa objektívnych predpokladov (neoprávnený zásah, vznik nemajetkovej ujmy na osobnosti fyzickej osoby predstavujúce zníženie jej dôstojnosti alebo vážnosti v značnej miere) žiadny subjektívny predpoklad na strane pôvodcu neoprávneného zásahu, t. j. konkrétne zavinenie (či už vo forme úmyslu či nedbanlivosti). Nevyhnutnou podmienkou pre priznanie peňažného zadosťučinenia súdom je, že sa priznanie žiadnej inej formy morálneho zadosťučinenia nejaví s ohľadom na okolnosti prípadu postačujúcimi. Teda ide o prípad, kedy vzniknutú ujmu nemožno z nejakého dôvodu prostredníctvom žiadnej z foriem morálneho zadosťučinenia primerane zmierniť. Toto posúdenie je predmetom voľnej úvahy súdu, ktorý ale bude musieť vychádzať z jednotlivých okolností, tak z celkovej povahy konkrétného prípadu. Ďalšou podmienkou je, že v dôsledku neoprávneného zásahu došlo ku zníženiu dôstojnosti fyzickej osoby alebo jej vážnosti v značnej miere. Kedy o takto vymedzenú nemajetkovú ujmu na osobnosti fyzickej osoby pôjde a kedy nie, bude musieť súd vždy hodnotiť tak podľa celkovej povahy, ako aj podľa jednotlivých okolností každého konkrétného prípadu zvlášť. Keďže uloženie zadosťučinenia v peniazoch plní satisfakčnú funkciu, je treba pociťovanie a prežívanie tejto nemajetkovej ujmy, spočívajúcej v znížení dôstojnosti fyzickej osoby alebo jej vážnosti v značnej miere, hodnotiť vždy objektívne prihliadnúc ku konkrétnej situácii, za ktorej k neoprávnenému zásahu došlo (tzv. konkrétne uplatnenie objektívneho kritéria), ako i k osobe postihnutej fyzickej osoby, hlavne k jej veku a k jej postaveniu (tzv. diferencované uplatnenie objektívneho kritéria). Uplatnenie konkrétného a diferencovaného objektívneho hodnotenia znamená, že o znížení dôstojnosti postihnutej fyzickej osoby či jej vážnosti v spoločnosti v značnej miere pôjde len tam, kde za konkrétnej situácie, za ktorej k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo, ako i s prihliadnutím k záujmom dotknutej fyzickej osoby možno spoľahlivo vyvodiť, že by vzniknutú nemajetkovú ujmu vzhľadom k jej intenzite, rozsahu a trvania ako závažnú pociťoval každý, nachádzajúci sa na mieste a v postavení postihnutej fyzickej osoby. Takto chápané objektívne kritérium vylučuje, aby sa pre hodnotenie, či došlo alebo nedošlo k naplneniu zákonných podmienok podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, stali rozhodujúcimi subjektívne pocity samotnej postihnutej osoby (subjektívne kritérium). Teda je treba vylúčiť stav, kedy budú za relevantné považované výlučne subjektívne psychické reakcie jednotlivých individualizovaných fyzických osôb, alebo reakcie, ktoré sa môžu často diametrálne odlišovať. A až súd dospeje na základe všetkých zistení k záveru, že v konkrétnom prípade k zníženiu dôstojnosti fyzickej osoby alebo jej vážnosti v spoločnosti v značnej miere skutočne došlo, prizná postihnutej fyzickej osobe zadosťučinenie v peniazoch. Nestačí len púha možnosť zníženia dôstojnosti či vážnosti fyzickej osoby v značnej miere, ale súdom musí byť vždy zistené, že k tomuto zníženiu skutočne došlo (povinnosť tvrdenia, dôkazná povinnosť a dôkazné bremeno spočíva v tomto prípade na žalobcovi).

23. Na základe uvedeného možno uzavrieť, že odvolací súd správne vec právne posúdil, ak vychádzal zo skutočnosti, že u žalobcov nedošlo k zníženiu ich dôstojnosti alebo vážnosti v spoločnosti v značnej miere, ktoré by odôvodňovalo opodstatnenosť priznania zadosťučinenia v peniazoch. Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje aj na to, že dôkazná povinnosť vrátane dôkazného bremena na

preukázanie, že neoprávneným zásahom žalovaného došlo k zníženiu cti, dôstojnosti a vážnosti v spoločnosti v značnej miere zaťažovala žalobcov, ktorý ju podľa názoru dovolacieho súdu neunesli. Nepreukázali, že by k zníženiu ich dôstojnosti či ich vážnosti v spoločnosti došlo v značnej miere a to či už v rodine, v mieste bydliska, na pracovisku, v odbornom svete, v politickom či inom verejnom živote, teda v ktorejkoľvek sfére ich životného uplatnenia.

24. Pre úplnosť dovolací súd uvádza, že pokiaľ žalobcovia v podanom dovolaní poukazovali na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 224/2016, v tomto rozhodnutí ústavný súd posudzoval zásah do osobnostných práv sudcu Najvyššieho súdu SR, vykonal test proporcionality a skonštatoval, že základné právo obchodnej spoločnosti Ringier Axel Springer Slovakia, a. s., na slobodu prejavu a slobodné rozširovanie informácií podľa čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky v spojení so základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na slobodu prejavu a slobodu rozširovania informácií podľa čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4Co/567/2014 z 8. apríla 2015 v potvrdzujúcej časti týkajúcej sa povinnosti odporkyne ospravedlniť sa navrhovateľovi a zaslať navrhovateľovi ospravedlenie porušené boli. Ústavný súd sa však v predmetnom rozhodnutí nezaoberal otázkou náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch.

24. Vzhľadom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že podané dovolanie nie je dôvodné a preto ho zamietol (§ 448 CSP).

25. Žalovaný bol v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešný (§ 255 ods. 1 CSP) a vznikol mu nárok na náhradu trov konania. O nároku na náhradu trov rozhodol najvyšší súd podľa ustanovení § 453 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

26. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

